

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره ۱۹۲۴ - ۶

تاریخ ۱۳۶۰ / ۱۱ / ۶

بیت

دفتر شورای نگهبان
تاریخ ۱۳۶۰ / ۱۱ / ۶
شماره ۴۴۳۴

شورای محترم نگهبان

عطف به نامه شماره ۴۰۴۰ مورخ ۱۳۶۰/۹/۱۷ گزارش کمیسیون امور قضائی در خصوص لایحه دیوان عدالت اداری که یک فوریت آن در جلسه ۱۳۶۰/۸/۳ بتصویب رسیده و پس از تصویب مجلس و اظهار نظر آن شورای محترم مجدداً مورد بررسی قرار گرفته و در جلسه علنی روز یکشنبه ۱۳۶۰/۱۱/۴ مجلس شورای اسلامی با حضور نمایندگان شورای محترم نگهبان بتصویب رسیده است در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال میگردد.

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۱۳۶۰ / ۱۱ / ۶

بخش اول

دفتر شورای نگهبان

تاریخ ۱۳۰۷ / ۱۱ / ۶
شماره ۴۴۳

لایحه دیوان عدالت اداری

در اجرای اصل یکصد و هفتاد و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران "اصل یکصد و هفتاد و سوم بمنظور رسیدگی به شکایات، نظلمات و اعتراضات مردم نسبت به مامورین یا واحدها و بی‌آئین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها دیوانی بنام دیوان عدالت اداری زیر نظر شورای عالی قضائی تاسیس میگردد. حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین میکند" دیوان عدالت اداری که از این پس در این قانون دیوان نامیده میشود بر طبق مقررات این قانون تشکیل و حدود و اختیارات و نحوه عمل آن تعیین میگردد.

فصل اول - تشکیلات دیوان

ماده ۱- دیوان دارای ده شعبه خواهد بود هر شعبه دارای دو عضو عبارت از یک رئیس یا علی‌البدل رئیس و یک مشاور و مگر در موارد بنده الف از ماده ۱۱ این قانون که دو مشاور لازم است و در هر حال رای نهائی با رئیس یا علی‌البدل رئیس شعبه می‌باشد رئیس شعبه اول سمت ریاست کل دیوان را خواهد داشت از دیا د شعب در تهران و جاهای دیگر منوط به نظر شورای عالی قضائی است.

تبصره - در صورت غیبت رئیس کل رئیس شعبه دوم قائم مقام ریاست کل است.

ماده ۲- روسا و اعضاء علی‌البدل و مشاوران دیوان با حکم شورای عالی قضائی برای مدت دو سال منصوب میشوند انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

ماده ۳- روسا و اعضاء علی‌البدل و مشاوران دیوان باید واجد شرایط زیر باشند:
الف - عدالت، ایمان و تقوی و تعهد عملی نسبت به موازین اسلامی و وفاداری به نظام جمهوری اسلامی ایران.

ب - معروفیت به حسن اخلاق و امانت و عدم محکومیت جزائی که مستلزم محرومیت از حق استخدام دولتی است و همچنین نداشتن محکومیت به مجازاتهای اداری یا انتظامی از درجه چهار به بالا.

ج - صحت مزاج و توانائی انجام کار قضائی و عدم اعتیاد به مواد مخدر.

د - تابعیت ایران.

تبصره ۱ - اشخاصی که به اتهام جرائم مذکور در بند ب علیه آنان کیفرخواست صادر شده است مادام که برائت حاصل نکرده اند از انتصاب به عضویت دیوان ممنوع اند.

تبصره ۲ - شورای عالی قضائی میتواند علاوه بر قضات دادگستری از قضات شرع و سایر کسانی که صلاحیت قضائی آنها از طرف شورای عالی قضائی یا هیات منتخب شورا مورد تأیید

بخش اول

قرار گرفته باشد برای مشاغل فوق دعوت نماید .

- ماده ۴ - بودجه دیوان جزو بودجه دادگستری منظور خواهد شد .
- ماده ۵ - حقوق رئیس کل دیوان و روسای شعب معادل حقوق پایه قضائی و حقوق اعضاء علی البدل و مشاوران معادل پایه ۹ قضائی خواهد بود فوق العاده قضائی روسا و اعضاء علی البدل و مشاوران دیوان را شورای عالی قضائی تعیین میکند .
- تبصره - در صورتیکه حقوق قبل از انتصاب رئیس یا علی البدل یا مشاور دیوان بیش از حقوق معین در این ماده باشد بهمان مآخذ دریافت میدارد .
- ماده ۶ - رئیس و علی البدل و مشاور دیوان چنانچه از بین بازنشستگان انتخاب شوند تا زمانیکه باین شغل اشتغال دارند از دریافت حقوق بازنشستگی ممنوع خواهند بود .
- ماده ۷ - نمودار تشکیلاتی دیوان عدالت اداری و همچنین تعداد پست های سازمانی و عناوین آنها با همکاری سازمان امور اداری و استخدامی کشور تهیه و پس از تصویب و تایید شورای عالی قضائی بمرحله اجراء در می آید .
- ماده ۸ - روسا و اعضاء علی البدل و مشاوران و کارمندان دیوان نمیتوانند در موسساتی که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق بدولت یا موسسات عمومی است شغل موظف داشته باشند و همچنین نمیتوانند نمایندگی مجلس شورای اسلامی و وکالت دادگستری و مشاورت حقوقی و نیز ریاست و مدیریت عامل یا عضویت در هیات مدیره انواع مختلف شرکتها به استثنای شرکتهای تعاونی محلی و تعاونی ادارات و موسسات مذکور در فوق را بر عهده گیرند .
- ماده ۹ - مدت خدمت کارمندان اداری و قضائی دیوان از هر لحاظ جزو مدت خدمت رسمی آنان محسوب میشود .
- ماده ۱۰ - به تخلفات انتظامی روسا و اعضاء علی البدل و مشاورین دیوان در دادگاه انتظامی قضات رسیدگی خواهد شد . تخلفات قضات دیوان همان تخلفات قضات دادگستری میباشد .

فصل دوم - صلاحیت و حدود اختیارات دیوان

- ماده ۱۱ - صلاحیت و حدود اختیارات دیوان بقرار زیر است :
- ۱ - رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از :
 - الف - تصمیمات و اقدامات واحدهای دولتی اعم از وزارتخانه ها و سازمانها و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و تشکیلات و نهادهای انقلابی و موسسات وابسته به آنها .
 - ب - تصمیمات و اقدامات مامورین واحدهای مذکور در بند الف در امور راجع به وظایف آنها .
 - پ - آئین نامه ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداریها از حیث مخالفت مدلول

بجساری

آنها با قانون واحقاق حقوق اشخاص در مواردی که تصمیمات یا اقدامات یا مقررات مذکور به علت برخلاف قانون بودن آن و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوء استفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص میشود.

۲- رسیدگی به اعتراضات و شکایات از آراء و تصمیمات قطعی دادگاههای داری هیاتهای بازرسی و کمیسیونهای مانند کمیسیونهای مالیاتی، شورای کارگاه، هیات حل اختلاف کارگر و کارفرما، کمیسیون موضوع ماده ۱۰۰ قانون شهرداریها، کمیسیون موضوع ماده ۶۹ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و منابع طبیعی منحصر از حیث نقض قوانین و مقررات یا مخالفت با آنها.

۳- رسیدگی به شکایات قضات و مشمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمین واحدها و موسسات مذکور در بند یک و مستخدمین موسساتی که شمول این قانون نسبت به آنها محتاج ذکر نام است اعم از لشگری و کشوری از حیث تضییع حقوق استخدامی.

تبصره ۱- تعیین میزان خسارات وارده از ناحیه موسسات و اشخاص مذکور در بندهای یک و دو این ماده پس از تصدیق دیوان به عهده دادگاه عمومی است.

تبصره ۲- تصمیمات و آراء دادگاهها و سایر مراجع قضائی دادگستری و نظامی و دادگاههای انتظامی قضات دادگستری و ارتش قابل شکایت در دیوان عدالت داری نمیشد.

تبصره ۳- پرونده هائیکه برای رسیدگی به شکایات مربوط به این بند در دادگاههای عمومی یا دیوان عالی کشور مطرح است و تا تاریخ تشکیل دیوان منتهی به صدور حکم نگردیده است به دیوان عدالت داری آحاله خواهد شد.

فصل سوم - ترتیب رسیدگی دیوان

ماده ۱۲- رسیدگی در دیوان محتاج به تقدیم دادخواست است که باید بزبان فارسی و در روی برگهای چاپی مخصوص نوشته شود. دادخواست باید به تعداد طرف دعوی با ضافه یک نسخه باشد رونوشت یا فتوکپی مصدق مدارک و مستندات به تعداد دادخواستها باید ضمیمه دادخواست تسلیم گردد اگر دادخواستی فاقد امضاء و شرایط مذکور باشد از طرف مدیر دفتر رد میشود و شاکی میتواند تجدید دادخواست نماید.

تبصره - دیوان موظف است برگهای مخصوص چاپی را مانند تمبر در سراسر کشور در اختیار مردم قرار دهد.

ماده ۱۳ - رسیدگی دیوان مجانی است و کسانی که مغرضانه دعوی بی اساس و خلاف واقع علیه اشخاصی قامه نماید در صورت ثبوت غرض و خلاف واقع و بی اساس بودن دعوا مطابق قوانین مربوط تعقیب خواهند شد.

بجسالی

تبصره - شاکی و دیوان قبل از رسیدگی و ثبوت تخلف اعلام شده حق افشای آنرا ندارند . مطبوعات و وسائل ارتباط جمعی نیز قبل از ثبوت تخلف از درج و نشر آن ممنوعند .
ماده ۱۴ - دادخواستهایی که ب دیوان داده میشود از طرف رئیس دیوان به یکی از شعب ارجاع میگردد دفتر شعبه مربوطه یک نسخه از دادخواست و ضامم آنرا به طرف دعوی ابلاغ مینماید که با رعایت مسأفت بر طبق آئین دادرسی مدنی ، هرگونه جوابی داشته باشد ظرف ده روز کتبا اعلام نماید و با انقضای مدت مزبور شعبه مربوط شروع به رسیدگی نموده پس از انجام تحقیقات لازمه رای صادر مینماید .

ماده ۱۵ - شعبه مامور رسیدگی میتواند در حدود قانون هرگونه تحقیقی را که ضروری است بعمل آورده یا انجام آنرا از هریک از مراجع قضائی یا اداری تقاضا نماید و مراجع مذکور مکلف به انجام آن میباشد .

ماده ۱۶ - دیوان میتواند در صورتیکه مقتضی بداند طرفین دعوی را برای رسیدگی واخذ توضیح دعوت نماید و همچنین دیوان در صورت لزوم میتواند سوابق و اسنادی را که در واحدهای دولتی و موسسات وابسته و شهرداریها است مطالبه نموده و ملاحظه و مطالعه نماید و احدی که پرونده یا سند نزد اوست مکلف است در مهلتی که دیوان تعیین کرده سوابق یا سند مورد مطالبه را ارسال نماید و اگر بعللی انجام آن مقدور نباشد جهات آن را به دیوان اعلام کند در غیر اینصورت متخلف به انفصال موقت تا یک سال محکوم خواهد شد . همین مجازات مقرر است برای موردی که دیوان احتیاج به اخذ توضیح از نماینده واحدهای مذکور در بند الف ماده ۱۱ دارد و مسوول مربوط از تعیین نماینده خودداری کند یا نماینده تعیین شده از حضور در دیوان استنکاف نماید .

ماده ۱۷ - ابلاغ اوراق و احکام و تصمیمات دیوان بوسیله مامورین ابلاغ و اجرای دادگستری و یا ضوابط آئین دادرسی مدنی میباشد .

ماده ۱۸ - احکام دیوان در موردی که علیه واحدهای مذکور در بند الف ماده ۱۱ صادر گردیده قابل تجدیدنظر شکلی است و در سایر موارد قطعی میباشد .

ماده ۱۹ - مهلت دادخواست تجدیدنظر ده روز از تاریخ ابلاغ حکم دیوان میباشد تجدیدنظر در هیاتی مرکب از رئیس کل یا قائم مقام دیوان و شش نفر از روسای شعب دیوان به قید قرعه بعمل می آید رای اکثریت این هیات قطعی است .

ماده ۲۰ - هرگاه در موارد مشابه آراء متناقضی از یک یا چند شعبه دیوان صادر شود رئیس کل مکلف است بمحض اطلاع موضوع را در هیات عمومی دیوان مطرح نماید برای تشکیل هیات عمومی دیوان حضور لاقلاً ۳ روسای شعب لازم است رای اکثریت هیات عمومی برای شعب دیوان و سایر مراجع مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است .

ماده ۲۱ - واحدهای دولتی اعم از وزارتخانهها و سازمانها و موسسات و شرکتهای دولتی و شهرداریها و تشکیلات و موسسات وابسته به آنها و نهادهای انقلابی مکلفند احکام دیوان

بجاری

را در آن قسمت که مربوط به واحدهای مذکور است اجرا نمایند در صورت استنکاف مرتکب به حکم دیوان به انفصال از خدمت دولتی و قانونی محکوم می شود .

ماده ۲۲ - در صورت حدوث اختلاف در صلاحیت بین دیوان عدالت اداری و محاکم دادگستری حل آن بوسیله دیوان عالی کشور بعمل می آید .

ماده ۲۳ - آئین نامه های مربوط به این قانون وسیله هیات عمومی دیوان تنظیم و پس از تصویب شورای عالی قضائی بمورد اجرا در می آید .

ماده ۲۴ - ماده ۶۰ اصلاحی قانون استخدام کشوری و اصلاحیه های آن و قانون تشکیل شورای دولتی مصوب ۱۳۳۹ و سایر قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایرت دارد در قسمتی که مغایر است از تاریخ تشکیل دیوان منسوخ است .

ماده ۲۵ - در اجرای اصل ۱۷۰ قانون اساسی دیوان عدالت اداری موظف است چنانچه شکایتی مبنی بر مخالفت بعضی از تصویب نامه ها و یا آئین نامه های دولتی با مقررات اسلامی مطرح گردید شکایت را به شورای نگهبان ارجاع نماید ، چنانچه شورای نگهبان طبق اصل ۴ خلاف شرع بودن را تشخیص داد دیوان حکم ابطال آن را صادر نماید و چنانچه شکایت مبنی بر مخالفت آنها با قوانین و یا خارج از حدود اختیارات قوه مجریه بود ، شکایت را در هیات عمومی دیوان مطرح نماید و چنانچه اکثریت اعضاء هیات عمومی شکایت را وارد تشخیص دادند ، حکم ابطال آن صادر می شود .

لایحه قانونی فوق مشتمل بر بیست و پنج ماده و نه تبصره در جلسه روز یکشنبه چهارم بهمن ماه یک هزار و سیصد و شصت مجلس شورای اسلامی به تصویب رسیده است . ض

رئیس مجلس شورای اسلامی

اکبر هاشمی
۱۱/۱۶
۱۳۵۷